

4 ČLOVĚK A JEHO SVĚT

UČEBNÍ OSNOVY

4. 2 Vlastivěda

Časová dotace

4. ročník 1,5 hodiny

5. ročník 2 hodiny

Celková dotace na 1. stupni je 3,5 hodiny.

Charakteristika: Předmět vlastivěda je určen pro 4. a 5. ročník 1. stupně. Jeho obsahem jsou vzdělávací témata týkající se člověka, společnosti, vlasti, přírody, kultury a techniky. Seznamují se se základními právy a povinnostmi, **se světem financí, ale i s problémy, které provázejí soužití lidí, celou společnost nebo i svět (globální problémy)**. Rozvíjí **poznatky**, dovednosti a zkušenosti žáků získané v předmětu Prvouka v 1. až 3. ročníku 1. stupně.

Výuka probíhá v kmenových třídách případně v odborných učebnách nebo formou vycházek a exkurzí, v prostředí, které je vhodné k názornému osvojení poznatků. Podmínkou úspěšného vzdělávání v dané oblasti je vlastní prožitek žáků vycházející z konkrétních nebo modelových situací při osvojování potřebných dovedností. Výuka je určena všem žákům.

Obsah vzdělávací oblasti Vlastivěda je rozdělen tří tematických okruhů: Místo, kde žijeme, Lidé kolem nás a Lidé a čas.

Cíle:

Vlastivěda rozvíjí u žáků pracovní návyky v jednoduché samostatné i týmové činnosti. Vede žáka k orientaci ve světě informací, **v problematice peněz a cen a k odpovědnému spravování osobního rozpočtu**, rozšiřuje slovní zásobu v osvojovaných tématech, učí pojmenovávat pozorované skutečnosti a formulovat vlastní názory a myšlenky.

Žáci by měli poznávat a chápat rozdíly mezi lidmi, respektovat druhé a jednat na základě společně vytvořených a přijatých nebo obecně uplatňovaných pravidel soužití, plnit povinnosti a společné úkoly, utvářet si ohleduplný vztah k přírodě i kulturním výtvorům a hledat možnosti aktivního uplatnění při jejich ochraně, přirozeně vyjadřovat pozitivní city ve vztahu k sobě i okolnímu prostředí, objevovat a poznávat všechno, co je zajímavá a v čem by mohli v budoucnu uspět, sebevědomě vystupovat a jednat i v méně běžných situacích.

Výchovné a vzdělávací strategie:

*Reálné gymnázium a základní škola města Prostějova
Školní vzdělávací program pro ZV Ruku v ruce*

Převládající metody práce jsou názorně demonstrační (pozorování předmětů a jevů, předvádění činností), praktické (návik pracovních dovedností, práce s pomůckami) a slovní (vysvětlování, diskuse, dramatizace, práce s knihou).

V hodinách vlastivědy učitelé směřují k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí:

Kompetence k učení

Žák používá různé metody učení, organizuje a řídí vlastní učení, vyhledává a třídí informace, samostatně pozoruje a porovnává získané výsledky, pozná význam dalšího studia a celoživotního vzdělávání.

Kompetence k řešení problémů

Žák vnímá problémové situace ve škole i mimo ni, učí se chápat problémy a nesrovnalosti. Vyhledává různé zdroje informací, které mohou vést k řešení problému, a ověřuje správnost řešení problému.

Kompetence komunikativní

Žák využívá široké možnosti informačních a komunikačních prostředků a rozvíjí dovednost správně, výstižně a logicky formulovat své myšlenky a názory na lidskou společnost, přírodní jevy a historické události.

Kompetence sociální a personální

Žák rozvíjí schopnost pracovat ve dvojici a v menší pracovní skupině při vyhledávání a zpracování informací, podílí se na stanovení pravidel pro činnost skupiny a sám je dodržuje.

Kompetence občanské

Žák respektuje přesvědčení druhých lidí, snaží se chápat základní vztahy v různých ekosystémech a v souvisejících environmentálních problémech, chápe význam jednotlivých složek životního prostředí i prostředí jako celku.

Kompetence pracovní

Žák zkoumá vlastnosti materiálů, zná možná zdravotní a hygienická rizika při práci a snaží se je eliminovat, učí se pracovat podle návodu, předem stanoveného postupu a hledá také vlastní postup.

*Reálné gymnázium a základní škola města Prostějova
Školní vzdělávací program pro ZV Ruku v ruce*

V předmětu se kromě vlastního vzdělávacího obsahu realizují části vzdělávacích obsahů průřezových témat:

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

OSV 1 Rozvoj schopností poznávání:

OSV 8 Komunikace:

OSV 11 Hodnoty, postoje, praktická etika:

Výchova demokratického občana (VDO)

VDO 2 Občan, občanská společnost a stát:

VDO 4 Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování:

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS) VMEGS

2 Objevujeme Evropu a svět:

Multikulturní výchova (MuV) MuV

2 Lidské vztahy:

Enviromentální výchova (EV)

EV 3 Lidské aktivity a problémy životního prostředí:

Mediální výchova (MeV)

MeV 2 Interpretace vztahu a mediálního sdělení:

Očekávané výstupy z RVP ZV jsou rozpracovány do dílčích výstupů, kterých každý žák dosahuje podle svých schopností.

Reálné gymnázium a základní škola města Prostějova
Školní vzdělávací program pro ZV Ruku v ruce

Roč.	Výstupy	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Poznámky
4.	<p>ČJS-5-1-01 určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu</p> <p>ČJS-5-1-02 určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě</p> <p>ČJS-5-1-03 rozlišuje mezi náčrty, plány a základními typy map, vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy a polokoulí</p> <p>ČJS-5-1-04 vyhledává typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického</p> <p>ČJS-5-1-05 zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest po kraji, ČR, a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti</p> <p>ČJS-5-1-06 rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam</p>	<p>Místo, kde žijeme</p> <p>domov, bydliště, region</p> <p>práce s mapou – orientační body, světové strany, mapy obecně zeměpisné a tematické – obsah, grafika, vysvětlivky</p> <p>Česká republika – povrch, osídlení, historie</p>	<p>AJ 4. ročník</p> <p>Prv 3. ročník OSV 1</p>
		Lidé kolem nás	
	<p>ČJS-5-2-01 vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi</p>	<p>společnost – chování lidí, soužití, ohleduplnost, mezilidské vztahy, pravidla slušného chování, lidské vlastnosti</p>	<p>OSV 7 MuV 2</p>

Reálné gymnázium a základní škola města Prostějova
Školní vzdělávací program pro ZV Ruku v ruce

	<p>mezi jevy</p> <p>ČJS-5-3-02 využívá archivů, knihoven, sbírek muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti, zdůvodní základní význam chráněných částí přírody, nemovitých a movitých kulturních památek</p> <p>ČJS-5-3-03 rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti a současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifik</p> <p>ČJS-5-3-04 srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik</p>	<ul style="list-style-type: none"> - nejstarší osídlení naší vlasti, Slované (způsob života, Staré pověsti české a skutečnost) - první státní útvary na našem území (Velká Morava, Přemyslovci, počátky křesťanství, Cyril a Metoděj, Sv. Václav, české království) - vláda Karla IV. – hospodářský rozkvět, vzdělanost, způsob života (středověká ves, město, hrad, klášter) - husitství, války, osobnosti (Hus, Žižka), vláda Jiřího z Poděbrad <p>region - báje, mýty, pověsti, regionální památky dějiny jako časový sled událostí – kalendáře, letopočet, generace, režim dne</p>	<p>Vv, Pv 4. ročník Hv 4. ročník OSV 1</p>
5.		Místo, kde žijeme	
	<p>ČJS-5-1-02 určí světové strany v přírodě a podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě</p> <p>ČJS-5-1-03 rozlišuje mezi náčrtů, plány a základními typy map, vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištních lidí na mapách naší republiky, Evropy a polokoulí</p> <p>ČJS-5-1-04 vyhledává typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického</p>	<p>práce s mapou</p> <p>Česká republika – regiony ČR, Praha a vybrané oblasti ČR, surovinové zdroje, výroba, služby a obchod</p> <p>naše vlast ČR – poloha v Evropě, přírodní podmínky, podnebí, vodstvo, rostlinstvo a živočišstvo, tvářnost krajiny, významná místa a památky</p> <p>významná města, významná zemědělská, průmyslová, rekreační a kulturní střediska, chráněné oblasti, atraktivita cestovního ruchu a</p>	<p>Prv 3. ročník VMEGS 2, 3</p>

Reálné gymnázium a základní škola města Prostějova
Školní vzdělávací program pro ZV Ruku v ruce

	<p>ČJS-5-1-05 zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích</p> <p>ČJS-5-1-06 rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam</p>	<p>rekreace, stav životního prostředí vliv krajiny na život lidí, působení lidí na krajinu a životní prostředí</p> <p>Evropa a svět – kontinenty, evropské státy, EU, sousední státy, jejich poloha, přírodní podmínky, hospodářská a společenská vyspělost (oblasti cestovního ruchu v sousedních zemích, vzájemné vztahy ČR a ostatních zemí, významné evropské státy, města a střediska cestovního ruchu) seznámení s polohou světadílů a oceánů</p> <p>Základní orgány státní moci – politické strany, armáda ČR, církev, spolky kultura, kulturní instituce, masová kultura</p>	
		<p>Lidé kolem nás</p>	
	<p>ČJS-5-2-03 rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se už tolerovat nemohou a která porušují základní lidská práva nebo demokratické principy</p> <ul style="list-style-type: none"> • učí se bezpečné komunikaci prostřednictvím elektronických médií <p>ČJS-5-2-04 orientuje se v základních formách vlastnictví, používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu nákupu a vrácené peníze, na příkladu ukáže nemožnost realizace všech chtěných výdajů, vysvětlí, proč spořit, kdy si půjčovat a jak vrátit dluhy</p> <p>ČJS-5-2-05 poukáže v nejbližším společenském a přírodním prostředí na změny a některé problémy a navrhne možnosti zlepšení životního prostředí</p>	<p>etické zásady – pomoc nemocným, sociálně slabým, společný „evropský dům“ základní globální problémy – sociální problémy problémy konzumní společnosti</p> <p>nesnášenlivost mezi lidmi lidská práva a práva dítěte, práva a povinnosti žáků školy, protiprávní jednání a korupce, právní ochrana občanů a majetku včetně nároku na reklamaci</p> <p>majetek, vlastnictví – soukromé, veřejné, osobní, společné, hmotný a nehmotný majetek, rozpočet, příjmy a výdaje v domácnosti, hotovostní a bezhotovostní forma peněz, způsoby placení, banka jako správce peněz, úspory, půjčky</p> <p>globální problémy přírodního prostředí</p>	<p>MuV 1,2,5 OV 7. ročník</p> <p>M 5. ročník</p> <p>Přv 5. ročník EV 3</p>

Reálné gymnázium a základní škola města Prostějova
Školní vzdělávací program pro ZV Ruku v ruce

	obce (města)		
		Lidé a čas	
	<p>ČJS-5-3-01 pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy</p> <p>ČJS-5-3-02 využívá archivů, knihoven, sbírek muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti, zdůvodní základní význam chráněných částí přírody, nemovitých i movitých kulturních památek</p> <p>ČJS-5-3-03 rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti a současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifik</p> <p>ČJS-5-3-04 srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik</p> <p>ČJS-5-3-05 objasní historické důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů</p>	<p>minulost a současnost v našem životě – proměny způsobu života, bydlení, předměty denní potřeby</p> <p>dějiny - významné události a osobnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - Habsburská monarchie (Rudolf II., Valdštejn, Komenský, Marie Terezie, Josef II., způsob života) - počátky utváření novodobého českého národa, národní obrození (představitelé) - věda a technika – význam, 2. polovina 19. století – hospodářský, politický, společenský a kulturní rozvoj - 1. světová válka, vznik ČR, principy demokratického státu, osobnosti (Beneš, Masaryk) - 2. světová válka, nacistická okupace, obnovení republiky <p>poválečná léta, totalita, obnova demokratického rozvoje, vznik a rozpad ČSFR, vznik ČR, současnost ČR</p> <p>region – památky, péče o památky, lidé a obory zkoumající minulost</p> <p>státní svátky, významné dny</p>	MeV 4